

Riitta Jyrhämä

SUPERVISION AS PEDAGOGICAL DECISION-MAKING

Abstract

The aim of this study was to explicate the pedagogical thinking of teachers, and, especially, of practice teaching supervisors. Pedagogical thinking involves making decisions regarding different alternatives. In the process of supervision, the supervisor makes a series of choices and decides on the best of advice. As the advice and guidelines are given in the context of practice teaching, the students, 'i.e. the recipients', views on the subject were also examined. In addition, the supervisors were asked to give the rationale behind their advice; however owing to the extensive material, this part of the project will be reported on separately.

A theoretical frame of reference is provided by prior research on teachers' pedagogical thinking, what is called 'teacher thinking' research and the so-called receptology research and literature, together with the underlying framework of practice teaching supervision. The supervisory situation is seen as interaction between expert and novice. Epistemologically, this kind of research is based on the benefits to be had from eliciting teachers' pedagogical thinking by directly asking them about it. The questions focus on recipes and supervisory goals regarded as practical and fundamental expressions of teachers' pedagogical thinking. The advice and goals are assumed to reflect the supervisor's ideals of good teaching and appropriate supervision.

The main research problems were: 1) What kind of advice and guidelines do the supervisors give to the students? 2) What are the supervisors' conceptions or goals? 3) What are the students' views of practice teaching? The respondents were supervisors from the Department of Teacher Education at the University of Helsinki (N=196) and its students (N=226). The data from both sets were collected by means of a questionnaire that was administered during the four different practice phases of a full academic year. An additional questionnaire was directed to the students during their final practice teaching phase (n=55); also, a few students who had completed all the practice teaching phases were interviewed (n=6). In some cases, the data were validated by means of recorded supervisory sessions.

The starting-point for collecting the data was inductive; the classificatory framework emerged from the data when they were subjected to qualitative content analysis. According to the principles of advanced inductivism, a systematic content analysis based on theory and material was developed. The results were presented both statistically and conceptually. The classificatory framework was condensed using modified factor analysis. Before combining the two sets of data, transformation analysis ensured that the data were adequately uniform.

The findings show that supervisors gave a lot of advice and guidelines and students also requested them. The distribution of advice at different phases of practice teaching and among different groups of supervisors reflected the contents and objectives set out for the different practice teaching phases and the division of work among the supervisors. The students' views of practice teaching gave further

information on the reasons for following or not following the advice, on the quality of the supervisory relationship and on curricular considerations. The quality of interaction was found to be central to the supervisory relationship. The results support the view that teaching recipes can be used as cognitive/intellectual tools in teacher education and, if well timed, can help the student to move towards self-directedness and the development of her/his own practical theory.

The supervisory goals were represented as a tentative model, and their results were compared with Kansanen's three-level model of pedagogical thinking. Furthermore, three cases of supervisors with differing views of pedagogical thinking were presented. Six types of supervisory intentions emerged: 1) giving a model, 2) encouraging self-confidence, 3) learning interaction skills, 4) developing teaching skills, 5) developing metacognitive skills and 6) adopting an ethical way to act. When the thinking expressed in supervisory goals was compared with Kansanen's three levels of pedagogical thinking, an average of 67% of the supervisory conceptions were focused on the action level, 30% on the object level and 3% on the metalevel.

In this study, practice teaching was the natural context to examine the phenomenon. What underlies teaching recipes is more important than their factual content. The elicited supervisory intentions support this viewpoint, as do their justifications.

This study is an independent part of the research project on Teachers' Pedagogical Thinking, undertaken by the Department of Teacher Education at the University of Helsinki.

Keywords: Teachers' pedagogical thinking, pedagogical decision-making, supervisory goal, supervisory intention, advice, teaching recipe, description, prescription, supervision

Riitta Jyrhämä

OHJAUS PEDAGOGISENA PÄÄTÖKSENTEKONÄ

Tiivistelmä

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää opettajien, erityisesti opetusharjoittelun ohjaajina toimivien opettajien, pedagogista ajattelua. Pedagoginen ajattelu on päätöksentekoa eri vaihtoehtojen välillä. Opiskelijoita ohjattaessa ohjaaja tekee ohjauspyrkimystensä mukaisia tavoitevalintoja sekä päättää, millaisia neuvoja hän katsoo tarpeelliseksi antaa. Neuvot annetaan opetusharjoittelun yhteydessä ja sen vuoksi tutkittiin myös ohjeiden vastaanottajien eli opiskelijoiden opetusharjoittelua koskevia käsityksiä. Myös neuvojen perustelua on kysytty, mutta aineiston laajuuden vuoksi perusteluja koskeva osa kokonaishankkeesta raportoidaan erikseen.

Tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen muodostavat opettajan pedagogista ajattelua selvittävät teacher thinking –tutkimukset sekä nk. reseptologiatutkimukset ja –kirjallisuus. Opetusharjoittelun ohjauksen viitekehys on taustalla. Ohjaustilanne ymmärretään ekspertin ja noviisin väliseksi vuorovaikutukseksi. Epistemologisesti tutkimus perustuu lähtökohtaan, jonka mukaan opettajien pedagogisesta ajattelusta voidaan saada tietoa kysymällä sitä heiltä itseltään. Kysyminen tapahtuu opetusohjeiden ja ohjauspyrkimysten kautta, joiden katsotaan olevan opettajan pedagogisen ajattelun käytännöllisiä ja periaatteellisia ilmaisuja. Neuvot ja pyrkimykset heijastavat ohjaajan käsitystä hyvästä opetuksesta ja tarkoituksenmukaisesta opiskelijan ohjaamisesta.

Päättötutkimusongelmat olivat: 1) Millaisia ohjeita ja neuvoja opetusharjoittelun ohjaajat opiskelijoille antavat? 2) Millaisia ohjauspyrkimyksiä ohjaajilla on? ja 3) Millaisia käsityksiä opiskelijoilla on opetusharjoittelusta? Tutkittavat olivat Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitoksen opetusharjoittelun ohjaajia (N=196) ja opiskelijoita (N=226). Tutkimusaineisto kerättiin molemmilta osapuolilta kyselyn avulla. Erillinen lisäkysely järjestettiin päättöharjoittelussa olleille opiskelijoille (n=55). Lisäksi haastateltiin muutamia kaikki opetusharjoitteluvaiheet suorittaneita opiskelijoita (n=6). Aineistoa validoitiin muutamien ohjaustilannetta koskevien nauhoitusten avulla. Aineistonhankinta kohdistui yhden vuoden aikana kaikkiin eri harjoitteluvaiheisiin, joita oli neljä.

Aineistonhankinnan lähtökohta oli induktiivinen ja aineiston analysointi ja luokitusrunon kehittäminen lähti liikkeelle aineiston pohjalta kvalitatiivisen sisällönanalyysin keinoin. Kehittyneen induktivismien tutkimusperiaatteita seuraten edettiin teoriasta ja aineistosta kehitettyyn systemaattiseen sisällönanalyysiin, jonka tulokset esitettiin sekä tilastollisesti että käsitteinä. Luokitusrunon tiivistämisessä käytettiin viitteellisesti faktorianalyysiä. Ohjaaja- ja opiskelija-aineistojen yhdistämisestä edelsi transformaatioanalyysi, jonka avulla varmistuttiin aineistojen riittävästä yhdenmukaisuudesta.

Tutkimustulokset osoittavat, että ohjaajat antavat erittäin paljon ohjeita ja neuvoja ja opiskelijat myös pyytävät niitä. Ohjeiden jakautuminen eri harjoitteluvaiheissa ja eri ohjaajaryhmien kesken kuvasti melko hyvin opetussuunnitelmassa

eri harjoitteluvaiheille asetettuja tavoitteita ja sisältöjä sekä ohjaajien välistä työnjakoa. Opiskelijoiden näkemykset opetusharjoittelusta antoivat lisätietoa ohjeiden ja neuvojen noudattamisen tai niiden noudattamatta jättämisen syistä, ohjaussuhteen laadusta sekä opetussuunnitelman toteutumisesta. Vuorovaikutuksen laatu nousi keskeiseksi tekijäksi ohjaussuhteessa. Tulokset osoittavat, että opetusta koskevia reseptejä voidaan käyttää opettajankoulutuksen älyllisinä työvälineinä ja ne saattavat tietyssä opiskelijan kehitysvaiheessa olla suureksi avuksi edettäessä kohti itseohjautuvuutta ja omaa praktista teoriaa.

Ohjauspyrkimysten osalta tuotettiin alustavasti rakennemalli sekä verrattiin ohjausintentioneja Kansasen pedagogisen ajattelun tasomalliin. Myös kolmen erilaista pedagogista ajattelua edustavan ohjaajan tapaukset esiteltiin. Opiskelijaa koskevia ohjaajien ohjausintentioneja erotettiin kuusi: 1) mallin antaminen, 2) itsetuottamuksen vahvistaminen, 3) vuorovaikutustaitojen oppiminen, 4) opetustaitojen kehittyminen, 5) metakognitiivisten taitojen kehittyminen ja 6) eettiseen toimintatapaan kasvaminen. Verrattaessa ohjauspyrkimysten kautta ilmaistua ajattelua pedagogisen tasomallin eri tasoihin, erottui eniten toimintatason asioihin kohdentuvia ohjauspyrkimyksiä, joita oli keskimäärin 67 %, objektiteoriatason ohjauspyrkimyksiä esiintyi 30 % ja metateoriatason pyrkimyksiä 3 %.

Opetusharjoittelu edusti tässä tutkimuksessa luonnollista opettajankoulutuksen kontekstia, jossa ilmiötä tutkittiin. Opetusohjeiden sisältö ei itsessään ole erityisen tärkeää, vaan se, mitä niiden taustalla on. Ohjausintentionot ja myöhemmin raportoivat perustelut antavat tästä käsityksen.

Tutkimus liittyy itsenäisenä osana opettajankoulutuslaitoksen Teachers' pedagogical thinking –tutkimusprojektiin.

Avainsanat: Opettajan pedagoginen ajattelu, pedagoginen päätöksenteko, ohjauspyrkimys, ohjausintentiono, opetusohje, resepti, deskriptio, preskriptio, opetusharjoittelun ohjaus